

land alle eenheid der wetenschap zoek is, behoeft niet opzettelijk bewezen.

Dit is een feit, dat niemand zal durven tegen spreken.

Verschillende hoogleraren mogen voor zichzelf een systeem hebben, geen enkele Openbare Universiteit heeft in haar geheel een systeem.

De éene groote machtige conceptie onthrekt haar.

Zij vertoont een lappendeken van wetenschappelijke opvattingen.

Zij zijn meer vakscholen dan Universiteiten.

Van positivistisch standpunt moge men zulk een toestand niet betreuren, hij, die het ideaal van de eenheid in de wetenschap niet wil prijsgeven, zal daarin moeten zien de degradatie van de Universiteitsidee.

Men schijnt echter zich in doffe berusting er bij neer te leggen, omdat men niet inziet, hoe dit te verhelpen zou zijn en omdat men er langzamerhand aan gewoon is geraakt.

Het fabeltje, dat onze Openbare Universiteiten zoo schitterend te aanschouwen geven hoe „voraussetzungslos“ ten onzen de wetenschap is, hoe onafhankelijk zij is van alle vóór-oordeel, dogma of principe, behoeven wij wel niet te weerleggen.

Het aantal vóór-oordelen enz. is er juist legio.

De een gaat van het monistische, de ander van het neo-kantiaansche, een derde van het marxistische, een vierde van het pluralistische, een vijfde van het evolutionistische, een zesde van het positivistische, een zevende van het „ethische“, een achtste van het Gereformeerde, een negende van het Roomsche „dogma“ uit. En nog zijn wij er niet.

Ieder hoogleeraar houdt er zijn eigen stel vóór-oordelen op na.

Die beheerschen zijn wetenschap.

Maar principiëel contact met al zijn collega's heeft hij niet.

Zoo is dan de wetenschap aan onze openbare Universiteiten hopeloos verbrokkeld.

En dat zal ook zoo blijven, zoolang die Universiteiten openbaar blijven, d.w.z. van de overheid, hetzij lands- of stedelijke overheid uitgaan.

In de dagen, toen onze oudste Universiteiten werden opgericht, bestond dat gevaar niet.

Toen was één wereld en levensbeschouwing de heerschende.

Daardoor liet de overheid zich ook leiden bij haar benoemingen.

Tegenwoordig kan dat niet meer.

Het eene Kabinet wisselt het andere af. Mannen van onderscheiden geloofsovertuiging treden als raadsliden der kroon op en beslissen over benoemingen. De tijd, dat ministers uitsluitend geestverwanten benoemden, gelijk onder de liberalistische overheersching, is voorbij. Daarvoor zitten — om alleen dit te memoreren — de ministeries niet vast genoeg meer in het zadel. Zij rekenen er als vanzelf mee: ga ik heden exclusivistisch te werk, dan doet een ander het morgen ook. Dat doet hen het zoeklicht naar benoembaren werpen onder verschillende richtingen. Ik noem hier slechts een utilistisch motief. Maar ongetwijfeld zijn er ook, die gedreven worden door het besef, dat onder het huidige regiem naar evenredige vertegenwoordiging behoort te worden gestreefd. En vooral zal men meer letten op technische bekwaamheid, dan op wetenschappelijk-systeematisch vermogen. Als iemand maar als „knap“ bekend staat, zijn bij het ontstaan van een vacature de oogen der faculteit en in laatste instantie die van den minister van onderwijs al op hem gericht. Of hij diep encyclopaedisch doorzicht heeft, legt daarbij weinig of geen gewicht in de schaal.

Zoolang de overheid in deze het heft in handen houdt, zal dit als een vloek op de Openbare Universiteiten blijven rusten.

En geeft zij het heft uit handen, dan zijn er geen Openbare Universiteiten meer.

De vraag rijst: mag de overheid zich van dit gebied terugtrekken. En: zijn er andere lichamen, welke beter waarborg schaffen voor de eenheid der wetenschap.

Wat de eerste vraag betreft: niemand zal het bewijs kunnen leveren, dat de overheid zelf Universiteiten moet stichten en instandhouden. Zeer zeker heeft de overheid groot belang bij de wetenschappelijke ontwikkeling van een volk. Maar daaruit volgt nog niet, dat zij per se zelf Hooger Onderwijs moet drijven. Wanneer er voor andere zijde voor gezorgd wordt en er wordt goed voor gezorgd,

dan ligt het veeleer op haar weg om zich terug te trekken.

Welke andere lichamen kunnen zich hiermee belasten? In Amerika ging meer dan één Universiteit oorspronkelijk van de kerk uit. Toch werd daar de hand met de kerk langzamerhand losser gemaakt. Misschien bestaat die ergens nog wel in naam, maar praktisch werkt die niet meer. Dat de kerk zich met de Universiteiten inlaat en haar instandhoudt (in hoever de theologische faculteit hier een uitzonderingspositie inneemt laten we op dit moment rusten) is om verschillende redenen evenmin wenschelijk als dat de staat het doet. In elk geval kan ook zij niet pretendeeren, dat zij het moet doen, dat het een deel van haar roeping is.

De eenig rationeele weg is dan ook dat de Universiteiten uitgaan van opzettelijk daarvoor gecreëerde lichamen, die elk voor zich op den bodem van een eigen wereld- en levensbeschouwing staan. Daarin wordt een basis voor eenheid der wetenschap geboden. Want wetenschap culmineert ten slotte in de systematische bezinning over de wereld- en levensbeschouwing, welke op zichzelf genomen nog niet wetenschappelijk is.

Gezond zou dan ook de toestand eerst worden, wanneer uit elke groote volksgroep wetenschappelijk geïnteresseerden zich verenigden om een stichting in het leven te roepen, waar de wetenschap naar hun gemeenschappelijk uitgangspunt werd beoefend.

Dat dit niet tot het rijk der hersenschimmen behoort, hebben de Vrije- en de Roomsche Universiteit in ons land en vele vrije Universiteiten in het buitenland bewezen.

Heeft men voor het Lager Onderwijs in het bekende Unie-rapport eens het maxime uitgesproken: de bijzondere school regel, de openbare uitzondering, zoo mag men dit niet op het Hooger Onderwijs toepassen.

Strikt genomen moet hier de houding worden ingenomen: de bijzondere Universiteit de eenige. Voor openbare Universiteiten is er geen plaats.

Immers, de overheid zou niet verantwoord zijn, indien zij, bijgeval ouders nalaten een school voor hun kinderen te stichten, zulke kinderen zonder onderwijs liet. Daarom moet zij zelf wel scholen bouwen.

Maar wanneer een zekere volksgroep haar wetenschappelijke roeping niet nakomt, behoeft de overheid die niet over te nemen. Veeleer heeft zij die groep aan te moedigen het voorbeeld van andere te volgen. En in geen geval mag zij aan die groep zelf inrichtingen bezorgen. Dat zou een premie zijn op de nalatigheid. En... zij zou dan evenmin als nu aan de wetenschap, daar beoefend, haar noodzakelijke eenheid kunnen geven.

Wanneer wij dan ook financiële gelijkstelling vorderen voor het Bijzonder Hooger met het Openbaar Hooger Onderwijs, is dat eigenlijk een compromis-voorstel.

Het houdt er rekening mee, dat de openbare Universiteiten nu eenmaal bestaan en het historisch geworden niet op eenmaal veranderd kan worden.

Uit een oogpunt van werkelijke wetenschap is een allegaartje als een openbare Universiteit biedt, een monstroom.

Uit praktisch oogpunt zal men het echter moeten dulden.

Doch naar de maatstaf der billijkheid is het niet te dulden, dat de openbare Universiteiten met bijna alle belastingpenningen voor het Hooger Onderwijs gaan strijken en dat de bijzondere Universiteiten met een fooi, zooals nu geschiedt, worden afgescheept.

Hier breken wij echter af.

Tot een nadere gelegenheid!

HEPP.

UIT DE SCHRIFT.

Het Machteloze Middelaarszicht en het effectieve Middelaars-inzicht.

Toen ging Mozes op naar den berg Nebo en de Heere wees hem dat gansche land. Alzoo stierf Mozes aldaar. Deuteronomium 34:1, 5.

Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten? Gij antwoordt niet. Psalm 22:2, 3.

Mozes, in zijn sterven, heeft een breed uitzicht gehad! Toen ging Mozes op... naar den berg Nebo... en de Heere wees hem dat gansche

land... Alzoo stierf Mozes... aldaar. (Deuteronomium 34:1, 5). Dat is het gezicht op het breedschoone panorama. Hoe uitzichtloos sterft daar tegenover de Christus, als hij klaagt: „Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten? Gij antwoort niet.“ (Psalm 22:2, 3.)

Hier is allereerst Mozes.

In Mozes zien wij, juist bij zijn sterven, het profetische ambt. Zeker, men kan Mozes niet maar één enkel woord teekenen; hij is meer dan profet. Zijn middelaarsnaam wijst dat al uit. Maar het schijnt, dat tegen zijn levenseinde het profetisch ambt hem zwaar heeft beziggehouden. Het koninklijke in zijn werk treedt achteruit; hij wordt een gevangene Gods, die na vermoedende woestijnreis de groote daad, den blijden intocht, niet zal vieren mogen. En naarmate iemands koningsdaad uitgesteld wordt, en dus de uitkomst van zijn koninklijken strijd naar verder toekomst wordt verschoven, naar die mate spant zich de profetische geest in hem, om die toekomst daar heel in de verte toch te zien. De koning kan met zijn daad het heden en de toekomst niet aan elkaar verbinden; de koningswil kan den intocht uit het diensthuis en den intocht in het koninkrijk niet aan elkaar koppelen; maar dan zal de geest des profeten het doen. De profetie krijgt het toch altijd voor elkaar: begin en eind, alpha en omega, intocht en intocht ziet hij als één geheel; dat is profeteeren.

En zulk profeteeren is in Mozes.

Zoo komt het dan ook — en het ligt in dezelfde lijn — dat Mozes, sprekende over den straks te verdelende buit, voorschriften geeft over de leer, de profetie dicteert aan een volk van koningszonen. Zoo komt het, dat hij zegt: een profetie, als mij, zal u de Heere verwekken (Dt. 18:9, 15). Zoo komt het, dat hij in zijn afscheidsredenen profeteert; zoo komt het ook, dat God, zijn God, hem in zijn stervensuur juist als profetie zeggend en — doet lijden.

God zegent hem: hier is dus genade. Want Mozes heeft, als Aäron, zijn ambt verbeurd. Hij heeft, juist als profetie, gezondigd tegen zijn ambt, want hij heeft den „naam des Heeren niet geheiligd“ (Num. 20:12) en in het heiligen van den Naam ligt bij uitstek profetenroeping. Hij had moeten spreken, rustig als profetie, maar zijn wild er op los slaan bij de rots, deed de profetenwijsheid vergaan. Kortom, heel de Nebo staat, om zoo te zeggen, „in het teeken“ van den ontrouwen profetie. Maar zie, nu lescht God, de God der vertroosting, de hijgende profetenziel. De profetie wil een brug spannen tusschen begin en eind. Hier is de brug! Zijn oogen gaan open; God verklaart en verpooert zijn gezicht; hij mag op den wagen van den Geest tóch Kanaän zien, heel dat stralende land; hij heeft tóch des profeten loon gehad — uit genade; want al kwam zijn koningschap niet van de alpha in Egypte tot de omega in Kanaän, zijn profetenroep heeft de letter omega, die letter van Gods trouw, zien branden in de lucht over de bergen van Kanaän.

Dat was genade. Maar die genade roept om meer. En dat meerdere is hier niet. God doet hem ook lijden. Ondanks alles lijden. Want is dat niet kennis der ellende, als profetie te worden geweid door genade, maar als koning u zelf onder het oordeel te zien gebracht? Al was dat oordeel niet eeuwig: toch heeft Mozes' eigen zonde hem gehouden buiten het land; de profetie in Mozes ziet verder dan de koning kan gaan. Profetie en koning zijn in hem momenteel gescheiden, de middelaar van het oude verbond ligt uiteen. O God, geef den beteren Middelaar. Mozes is het niet....

Stil nu, Mozes, en sterf in vrede. Eens komt de betere Middelaar. Wat gij in uw dood hebt, zal Hij in Zijn leven hebben: het klare gezicht op de eenheid van de alpha van zijn strijd en de omega van zijn triumf. Als er maar een paar decimeter grond gewonnen zijn, dan ziet hij heel het land, heel de wereld, hel en hemel, in rechte verhouding staan onder zijn scepter: „ik zag den satan als een bliksem uit den hemel vallen“. Christus zag in Zijn volle levenskracht meer, dan Mozes ziet op Nebo. Maar wat Mozes op Nebo genoot, dat mist Christus op Golgotha. Hij hangt daar, om zoo te zeggen: zonder gezicht, zonder visioen, zonder panorama. Den last van den profetie heeft Hij wel, den wellust niet. Hij zegt waarom? En dat meent hij, echt menschelek. God, die Mozes antwoordde op Nebo, antwoordt Christus niet op Golgotha.

En hierin komt Nebo tot rust bij Golgotha. Want Mozes kan profetentaak en koningsambt niet verbinden; schoon hem de genade helpt. Doch Christus, schoon hem het recht vervloekt hij, heeft ook zonder lust den last aanvaard. De koningswil en het profetisch gezicht — koningsuitzicht en profetisch inzicht — strijden en overwinnen bij Christus te zamen; in en met elkander. Zijn ambtsbediening is één en ongebroken. — De zijne alleen.

K. S.

Dankbaa

Hooggea

De woort
vertrouwd
Meer dan
blad, waar
dienen, de
die korte, d
Laat ook
welke Uw
geven.

Volgde ik
en het „Al
adres hebb
schen „dan

Met zeld
een onbesc
van een eig
hebben zij
een vijfvo
geven also
ten oppone
mogelijk w

Het „Al
ding tegen
tegenover
voorhoofd,
„de „bede
prof. Hepp
mij, II.) af
„Prof. Kuy
R. Ct.“ do
prijs! Uw
„prof. Hep
waar hij k

Wanneer
en buiten
tegenviel, l
pen van e

En omge
voldoening
alleen heb

Doch da
laten wede

Die libe
kijkje gegu

Daar sel
zijn, dat

Anders
niets voor
jongeren,
te sturen,
komen“.

En even
door een
oprechte
en mij in

Wat de
zij in de
drijven da
teekenis v

willen pro
te doen al
taktiek he

In elk g
voetstap
besloot te

Mijn da
verzwijgen

Dankba
lyk verze

met Dr v
doop, sta
die verzel

meer dan
niet. Toch
welke ten

het. Een
kan zijn.

over deze
dat dit te

het beken
en uitslu
de gedach

geleid. De
ik dit be

der gesch
de hoofds
Over de

al spoedi
vermengo
alzo van
is mij az
aan mijn
van mij

Dankba
laat uitl
Dr v. d.
deeld Uw
dit wil a
indruk t
waarop
brief aan
gezonder
goedkeu